

פרופ' זאב רובין ז"ל, החוג להיסטוריה באוניברסיטת תל אביב

מותו של הפרופסור המוערך,
שהתמחה בתחום אזוטרי כמו
פרס במאות הראשונות לספירה,
הוא סיפור מותם של תחומי ידע
שלמים במדעי הרוח. ואף אחד לא
ממהר למצוא מחליף למישהו שלא
מלמד מקצוע פרקטי ומכניס

חדשות באקדמיה, והתקנים לקליטת חברי סגל
חדשים מצומצמים ביותר. אבל יחד עם רובין
גווע תחום ידע שלם שאין לו כעת ממשיך, וכך
גם בתחומי ידע אחרים במדעי הרוח.

בעוד שנים אחרות, לא בטוח שגם לו תרצה
האוניברסיטה, יימצא לו מחליף. רובין נמצא
ברשימה כאקומפלר לזן קלאסי של אנשי רוח,
הנכחדים והולכים מן המפה האקדמית: על
תקן של אנטי גיבור וכסמל לדעיכה של מדעי
הרוח בכלל.

עקב הירידה במספר הסטודנטים וצמצום
מספר התקנים לחברי סגל אקדמי, חוגים
במדעי הרוח - למשל לימודי אפריקה,
אגיפטולוגיה, אשדולוגיה ולימודים קלאסיים
- רועכים במהירות ומצויים על סף היעלמות.
ברשימה המוקדשת למשפיעים בחינוך,
מדעי הרוח הם פרוטגוניסט. מותם הוא סיפור
מותם של הלימודים הבלתי תועלתניים,
שאינם מוכוונים להכשדה מקצועית ולידע
יישומי שניתן לתרגם לכסף. הסיפור העצוב
הזה כרוך בסוגיות תקציביות ובהחלטות
ממשלתיות; הוא משקף מגמות חברתיות
באקדמיה ובחברה הישראלית.

מדעי הרוח הם אלמנט מכונן בכל חברה,
אך מנסים להתקיים כיום בחברה שיטוריתיה
הרוחניים הופרטו זה כבר. והומרו ביסורות
לכללים, תועלתניים.

בקמפוסים כיום העיקרון המארגן שמכתיב
את הביקוש ללימודים הוא פרקטיות
ותועלתנות. החוגים המבוקשים ביותר הם אלה
שמבטיחים משרות טובות ושכר נאה בסיום
הלימודים, וחוגים דנטבילים ומכניסים.

ה מומחיות של זאב רובין ז"ל, פרופסור
בחוג להיסטוריה של אוניברסיטת
תל אביב, היתה בנושא אזוטרי:
פרס במאות הראשונות לספירה. הוא עסק
גם בתולדות הקיסרות הרומית המאוחרת
והקיסרות הביזנטית המוקדמת, במיוחד
במאבקי הדתות, וחקר את תולדות ארץ ישראל
בשלהי העת העתיקה. הוא שלט בכל השפות
של האימפריה הפרסית-הסאסאנית, לשונות
קדומות שנכחדו זמן. הוא חיבר שלושה
ספרים, עשרות מאמרים, ואף הוזמן לכתוב את
הפרק על השושלת הסאסאנית עבור הסדרה
היוקרתית על תולדות העת העתיקה בהוצאת
אוניברסיטת קיימברידג'.

הפרופסור הסתובב בכניין גילמן במכנסים
קצרים ובסנדלים. עור סופר עליו כי סירב
להשתמש במחשב, והיה מתלוצץ על כך שהוא
מעדיף נוצה ודיו.

דוקטור רחל פייג וישניא, עמיתתו שספרה
לו, כתבה שהיה בקיא להפליא במקורות
היהודיים ושלט בכתבי שייקספיר, שמהם נהג
לצטט פסקאות שלמות בעל פה. הוא היה חובב
ספרות בלשית ומומחה בכתבי אגתה כריסטי,
הכיר את יצירתו של טולקין על בוריה, ועקב
בחרוה, יחד עם בנותיו, אחד כל עלילותיו
של הארי פוטר. הוא היה גם צייר מחונן, ונהג
לשרטט את דיוקנותיהם של המרצים השונים
בעת שהאזין לדבריהם.

השנה הלך פרופסור רובין לעולמו. האם
האוניברסיטה צריכה להחליפו במומחה נוסף
בתחום כה אזוטרי? לא בטוח.

בשנים האחרונות בקושי נפתחות משרות